

„De Grote Kerk is een moskee geworden”

De millenniumwisseling komt met rasse schreden dichterbij. Hoe zal het Haarlem vergaan in het volgende millennium? In deze rubriek worden bekende en onbekende Haarlemmers uitgenodigd vooruit te blikken en een toekomstbeeld van hun stad te schetsen. Vandaag is het de beurt aan Wim van Binsbergen, dichter, hoogleraar interculturele filosofie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam, onderzoeksleider aan het Leidse Afrika-Studiecentrum en erkend waarzegger in Afrika.

„Wil je vijf eeuwen vooruit kijken dan moet je je laten inspireren door eerst vijf eeuwen terug te kijken. In Haarlem lijkt de binnenstad in uiterlijke vorm en stratenpatroon nog een beetje op de toenmalige stad. Maar de feitelijke bouwsels en de sociale en economische situatie zijn op een destijds onvoorspelbare manier volstrekt veranderd. Een deel van de bloei van Haarlem en de signatuur van de stad was toen het gevolg van de

verbondenheid met de zuidelijke Nederlanden. De Spaanse furie had de komst van vele honderden goed geschoolede Vlaamse deskundigen tot gevolg. Die hebben een enorme impuls gegeven aan de Haarlemse economie. Dat was toen ook niet te voorspellen.” „Zo moet je ook naar Haarlem over vijfhonderd jaar kijken. Je kunt huidige ontwikkelingen in geen enkel opzicht zover doortrekken, maar je moet wel rekening houden met een grote sprong. De impuls van buitenlanders is dan alleen maar groter geworden. Ik zie in Haarlem de invloed van de grote internationale, zelfs intercontinentale

Wim van Binsbergen: „De hofjesbewoners hebben over vijfhonderd jaar het recht om in de nieuwe Bavo hun min of meer christelijke diensten te houden.”

FOTO * UNITED PHOTOS DE BOER • POPPE DE BOER

migratie, die zich al in de twintigste eeuw aankondigde. Die invloed is zo voortgeschreden, dat er weinig meer over is van het christelijke Haarlem van nu. Haarlem is al vele eeuwen een religieus centrum, tot nu toe vooral een katholiek centrum. Dat wordt in de komende eeuwen afgelost door de islam. De stad zal dan één van de belangrijkste Europese centra zijn van de islam. De Grote Kerk is een moskee geworden.”

waarden opgenomen van de Nederlandse samenleving rond het jaar 2000. In sommige opzichten zal dit een antwoord geven op de stuurlaarsheid, de ordeeloosheid en het geweld in de huidige samenleving. Die islam is een sociale verankering geworden die het christendom heeft opgevolgd.”

„Vrouwen hebben dan al honderden jaren de interpretatiemogelijkheden van de Islam onderzocht en de mogelijke lijken voor vrouwen gezien. Ze weten dat het dragen van een sluitertje een vorm van folklore is, die niet dwingend wordt voorgeschreven door de Koran.

De vrouwen in Haarlem gaan dan ook niet gesluitertje over straat. Hier gaan ze recht door zee. Daarom wordt Haarlem ook zo interessant voor moslims elders in de wereld. De Haarlemse vorm van Islam is een beetje „the best of both worlds”: de religieuze ordening met daarnaast de door de eeuwen heen verworven vrijheden.” „De migratie heeft ook gevolgen voor het taalgebruik. We spreken hier over vijf eeuwen

overwegend geen Haarlems meer, zelfs geen Nederlands. De omgangstaal wordt het Turki-Dutch. Dat is geen moeilijke taal, omdat hij ontstaat uit een veel grammaticale regels. Alleen bij officiële gelegenheden is Engels de voertaal. Er zijn in Haarlem nog wel plekken waar meer originele taal en cultuurvormen behouden blijven. Dat zijn de Haarlemse hofjes, die een speciale functie krijgen. Ze vormen de vensters op het verleden.” „In die hofjes ontstaan gemeenschappen, waar sommige oude idealen nog op museumachtige wijze worden vol

gehouden. Vergelijkbaar met de Amish in de Verenigde Staten. Mensen lopen er nog in klederdracht, sommigen hebben zelfs nog spijkerbroeken aan, anderen hebben hanenkammen. Daar eten ze nog varkensvlees en fokken ze zwijnen. Het geheim van Haarlemmer Olie wordt er van moeder op dochter doorgegeven. Er wonen in deze hofjes tienduizenden mensen in pittoresk kleinschalige huisjes van twintig verdiepingen hoog. De twee of nog drie bewaarde echte oude huisjes doen dienst als een soort tempel, waar de geur van traditioneel eten als boerenkool met worst nog valt op te snuiven. Die hofsgemeenschappen hebben een bijna religieus karakter. Je moet een aantal graden van inwijding doorlopen. De hoogste vorm is dat je het geheim van sinterklaas leert kennen. De hofjesbewoners hebben het recht om in de nieuwe Bavo hun min of meer christelijke erediensten te houden.”

„Haarlem – hoewel de stad dan niet meer zo heet – heeft zo’n vier of vijf miljoen inwoners. De stad strekt zich uit van Halfweg tot aan de kust en vormt een onderdeel van een eendeloze zee van hoogbouw van honderd of meer verdiepingen. Je moet drie tot vierhonderd kilometer reizen voor een flink stuk groen, maar die afstand leg je in een kwartiertje af. De luchtverontreiniging en het broeikas-effect zullen een hoge tol eisen, maar er kan hier nog steeds worden geleefd, dankzij het vermogen van de mens om zich aan te passen aan extreme situaties.”